

Spis treści

O Autorach	XXXV
Przedmowa	XXXIX
Wykaz skrótów	XLI
Część A. Komentarz praktyczny do poszczególnych instytucji i spraw z zakresu materialnego prawa pracy	1
§ 1. Uwagi wstępne	1
I. Uprzywilejowanie pracownika w porównaniu z równorzędnością stron w stosunkach prawa cywilnego	2
1. Uprzywilejowanie pracownika	2
2. Korzystniejsze warunki zatrudnienia	3
3. Zasada automatyzmu prawnego	3
4. Postanowienia niedyskryminujące	3
II. Zasady prawa pracy	3
1. Kodeks pracy jako źródło prawa	3
2. Prawo do pracy	4
3. Swoboda nawiązania stosunku pracy	6
4. Poszanowanie dóbr osobistych pracownika	7
5. Równość i niedyskryminowanie w zatrudnieniu	11
6. Prawo do godziwego wynagrodzenia	17
7. Prawo do wypoczynku	19
8. Prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy	21
9. Zapewnianie potrzeb socjalno-bytowych pracowników	21
10. Ułatwianie podnoszenia kwalifikacji	22
11. Prawo koalicji	23
12. Partycypacja pracownicza	23
13. Warunki korzystania z uprawnień	24
III. Źródła prawa pracy	24
1. Pojęcie „prawo pracy”	24
2. Typowe źródła prawa pracy	24
3. Pragmatyki służbowe	24
4. Specyficzne źródła prawa pracy	24
5. Pakiety socjalne	25
6. Hierarchia źródeł prawa	25
7. Odesłanie	25
§ 2. Podstawy zatrudnienia	26
I. Charakterystyka w ujęciu porównawczym	27
1. Stosunki pracy	27
2. Stosunki pracy tymczasowej	28
3. Stosunki cywilnoprawne	30
II. Domniemanie istnienia stosunku pracy	30
1. Obowiązki pracownika	30
2. Zasada swobody umów	31
3. Treść umowy	32
III. Sankcje w przypadku stosowania nieprawidłowej podstawy zatrudnienia	32
1. Odpowiedzialność karna	32
2. Zawarcie umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których powinna być zawarta umowa o pracę	33
3. Uporczywe i złośliwe naruszanie praw pracowniczych	33
4. Roszczenia o charakterze cywilnoprawnym	33
§ 3. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	34
I. Rekrutacja w świetle teorii zarządzania zasobami ludzkimi	35
1. Rekrutacja	35
2. Kandydaci do pracy	36
3. Umowa przedwstępna	36
II. Ochrona danych osobowych w procesie rekrutacji	36

1. Pojęcie danych osobowych	36
2. Ramy prawne ochrony danych osobowych kandydatów do pracy	37
3. Zakres informacji, o jakie można pytać kandydatów do pracy	38
4. Zbieranie danych osobowych od podmiotu trzeciego	40
5. Dane sensytywne	42
6. Postępowanie z danymi osobowymi kandydatów do pracy	44
III. Zakaz dyskryminacji w rekrutacji	45
1. Zasady ogólne	45
2. Kryteria różnicujące uznawane za dyskryminację	45
3. Opis stanowiska jako podstawa uzasadniająca słuszność stosowanych kryteriów rekrutacji	46
§ 4. Umowy o pracę	48
I. Warunki zawarcia umowy	51
1. Charakter umowy	51
2. Zawarcie umowy	51
3. Forma umowy	51
4. Język polski	52
5. Zasada uprzywilejowania pracownika	52
6. Łatwość stosowania	52
7. Dwie umowy o pracę z tym samym pracodawcą	52
8. Umowa pozorna	53
II. Charakterystyka rodzajów umów o pracę	53
1. Rodzaje umów o pracę	53
2. Umowa na okres próbny	55
3. Umowa na czas określony	57
4. Umowa na czas określony w celu zastępstwa nieobecnego pracownika	59
5. Umowa o pracę na czas wykonania określonej pracy	60
6. Umowa na czas nieokreślony	60
7. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego	61
III. Telepraca	61
1. Uwagi ogólne	61
2. Wdrożenie telepracy w zakładzie	63
3. Szczegółowe warunki wykonywania telepracy	65
4. Warunki odstępowania od telepracy na rzecz klasycznego zatrudnienia na terenie zakładu pracy	68
5. Warunki pracy i płacy telepracowników w świetle zasady równego traktowania i niedyskryminacji	68
IV. Strony umowy o pracę	69
1. Pracodawca	69
2. Osoba reprezentująca pracodawcę	70
3. Pracownik	74
V. Treść umowy o pracę	76
1. Zagadnienia ogólne	76
2. Elementy umowy o pracę	77
3. Fakultatywne postanowienia umowy	85
VI. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia	89
1. Uwagi ogólne	89
2. Zakres informacji	90
3. Forma i sposób przekazania informacji	94
4. Zmiana warunków zatrudnienia	95
5. Termin przekazania informacji	96
6. Potwierdzenie pracownika zapoznania się z informacją	97
§ 5. Zmiana warunków umowy o pracę	98
I. Uwagi ogólne	99
1. Zmiana warunków umowy	99
2. Porozumienie zmieniające	99
II. Porozumienie zmieniające	99
1. Nawiązanie stosunku pracy oraz ustalenie warunków pracy i płacy	99
2. Odesłanie do KC	99
3. Zawarcie porozumienia zmieniającego	100
4. Zgoda pracownika	100
5. Forma porozumienia	100

6. Kwalifikowana forma porozumienia	101
7. Wejście w życie zmian warunków umowy	101
8. Zmiany wprowadzane przez strony w drodze porozumienia zmieniającego	101
9. Skutki zmian	101
10. Porozumienie zmieniające – umowa o pracę	102
11. Telepraca	102
12. Roszczenia	102
13. Nieważność oświadczenia woli	102
14. Błąd	103
15. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli	103
III. Wypowiedzenie zmieniające	103
1. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy	103
2. Warunki umowy o pracę	103
3. Zmiany na niekorzyść pracownika	103
4. Zmiana warunków zatrudnienia na korzyść pracownika	104
5. Odesłanie	104
6. Forma wypowiedzenia zmieniającego	104
7. Oświadczenie o wypowiedzeniu zmieniającym	104
8. Wypowiedzenie warunków pracy i płacy umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z przyczyn niedotyczących pracownika	104
9. Kontrola sądowa wypowiedzenia	105
10. Uzasadnienie wypowiedzenia	105
11. Ograniczenie wypowiedzenia	105
12. Obniżenie wynagrodzenia	105
13. Uzasadnienie wypowiedzenia	106
14. Zakładowa organizacja związkowa	106
15. Nowe warunki pracy i płacy	106
16. Istotna zmiana rozkładu czasu pracy	106
17. Przyznanie pracownikowi w umowie o pracę świadczenia nieprzewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu dla danego stanowiska	106
18. Czynności wynikające z rodzaju pracy	107
19. Oświadczenie pracownika	107
20. Odmowa przyjęcia nowych warunków	107
21. Skutek ustania (rozwiązania) umowy o pracę w razie odmowy przyjęcia zaproponowanych warunków pracy lub płacy	107
22. Cel wypowiedzenia	108
23. Współprzyczyna rozwiązania umowy o pracę	108
IV. Powierzenie pracownikowi innej pracy	108
1. Wprowadzenie	108
2. Oświadczenie o powierzeniu pracownikowi innej pracy	109
3. Uzasadnione potrzeby pracodawcy	109
4. Pojęcie potrzeb pracodawcy	109
5. Okres powierzenia pracownikowi innej pracy	109
6. Powierzenie pracownikowi innej pracy na okres dłuższy niż 3 miesiące w roku kalendaryzowym	109
7. Ocena zgodności innej pracy powierzonej pracownikowi z kwalifikacjami pracownika	109
8. Pojęcie kwalifikacji	110
9. Obowiązki pracodawcy	110
10. Roszczenia pracownika	111
11. Odesłanie	111
12. Stan klęski żywiołowej	112
§ 6. Ustanie stosunku pracy	115
I. Uwagi wstępne	115
1. Podstawowe regulacje dotyczące sposobów ustania stosunku pracy	116
2. Wygaśnięcie stosunku pracy	116
3. Szczególne sposoby ustania stosunku pracy	116
II. Porozumienie stron	116
1. Systematyka KP	117
2. Porozumienie stron rozwiązujące umowę o pracę	117
3. Zgodna wola stron	117
4. Porozumienie stron	118
5. Odesłanie	118

6. Strona inicjująca ustanie umowy o pracę na mocy porozumienia stron	118
7. Pismo skierowane przez pracownika do pracodawcy	118
8. Przyjęcie oferty rozwiązania umowy o pracę na mocy porozumienia stron z zastrzeżeniem zmiany lub uzupełnienia	118
9. Oferent	118
10. Czas związania ofertą	118
11. Oferta pracownika złożona pracodawcy listownie	119
12. Data ustania stosunku pracy	119
13. Data rozwiązania umowy o pracę	119
14. Nieważna klauzula umowna	119
15. Wypowiedzenie umowy przez jedną ze stron	119
16. Oświadczenie woli pracownika	120
17. Pracownica w ciąży	120
18. Przejście pracownika na mocy porozumienia pracodawców	120
III. Wypowiedzenie dokonane przez pracodawcę	120
1. Uwagi wstępne	120
2. Przyczyny	124
3. Procedura	131
4. Uprawnienia pracownika w przypadku niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę	139
IV. Wypowiedzenie dokonane przez pracownika	148
1. Jednostronne rozwiązanie umowy	148
2. Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę	149
3. Forma oświadczenia	149
4. Wola pracownika	149
5. Przyczyna wypowiedzenia	149
V. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 KP) ...	150
1. Uwagi ogólne	150
2. Przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia	154
VI. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyn niezawinionych przez pracownika (art. 53 KP)	163
1. Uwagi ogólne	163
2. Okresy ochronne w związku z nieobecnością pracownika w pracy z powodu choroby	164
3. Inne niż choroba przyczyny nieobecności pracownika w pracy	167
4. Nieobecność pracownika w pracy z powodu sprawowania opieki nad dzieckiem oraz odosobnienia pracownika ze względu na chorobę zakaźną	167
5. Stawienie się pracownika w pracy w związku z ustaniem przyczyny nieobecności .	167
6. Ponowne zatrudnienie pracownika	168
VII. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika (art. 55 KP)	170
1. Uwagi ogólne	170
2. Wydanie orzeczenia lekarskiego stwierdzającego szkodliwy wpływ wykonywanej pracy na zdrowie pracownika	171
3. Ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika	172
4. Prawne konsekwencje rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia	174
VIII. Roszczenia pracownika w razie niezgodnego z prawem rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia	175
1. Uwagi ogólne	175
2. Żądanie przywrócenia do pracy albo odszkodowania	175
IX. Roszczenie pracodawcy o odszkodowanie w razie nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia	180
1. Uwagi ogólne (art. 61 ¹ KP)	180
2. Wysokość odszkodowania i przedawnienie roszczeń (art. 61 ² KP).	181
X. Rozwiązanie umowy z upływem czasu, na jaki została zawarta	181
1. Umowy terminowe	181
2. Kobieta w ciąży	181
XI. Wygaśnięcie umowy	181
1. Uwagi ogólne	181
2. Śmierć pracownika (art. 63 ¹ KP)	182
3. Śmierć pracodawcy (art. 63 ² KP)	183
4. Niezgłoszenie przez pracownika powrotu do pracy po rozwiązaniu stosunku pracy z wyboru (art. 74 KP)	184

5. Upływ 3-miesięcznego okresu nieobecności pracownika w pracy spowodowanej tymczasowym aresztowaniem (art. 66 § 1 KP)	184
XII. Świadcstwo pracy	185
1. Uwagi ogólne	185
2. Treść świadctwa pracy	187
3. Obowiązek wydania świadctwa pracy	189
4. Roszczenie o wydanie świadctwa pracy	189
5. Sprostowanie świadctwa pracy	
6. Odpowiedzialność za niewydanie w terminie lub wydanie niewłaściwego świadctwa pracy	190
§ 7. Restrukturyzacja zatrudnienia	191
I. Wstęp	192
1. Gospodarka industrialna	192
2. Gospodarka postindustrialna	192
II. Rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników u pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników	192
1. Zwolnienia grupowe	192
2. Zwolnienia indywidualne	202
3. Uprawnienia pracowników	204
III. Rozwiązanie umowy o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników u pracodawców zatrudniających poniżej 20 pracowników	211
IV. Przejście zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	211
1. Pojęcie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę	211
2. Sukcesja generalna	213
3. Obowiązki informacyjne przedstawicielstw pracowników	216
4. Uprawnienia pracowników	217
§ 8. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	219
I. Zagadnienia terminologiczne	222
1. Pojęcie wynagrodzenia	222
2. Pojęcia związane z wynagradzaniem pracowników	224
II. Zakaz dyskryminacji w wynagradzaniu	226
1. Prawne uregulowania dotyczące zakazu dyskryminacji w wynagradzaniu	226
2. Jednakowa praca i praca jednakowej wartości	228
3. Przypadki uzasadniające różnicowanie zasad wynagradzania	229
4. Sposoby dokonywania porównań	231
5. Ciężar dowodów	232
6. Konsekwencje uznania istnienia dyskryminacji	233
III. Wynagrodzenie zasadnicze	234
1. Zasady ustalania wysokości wynagrodzenia zasadniczego	234
2. Wartościowanie stanowisk	235
3. Formalne sposoby kształtowania wynagrodzenia zasadniczego	237
IV. Świadczenia związane z wynikami	239
1. Istota świadczeń związanych z wynikami pracy	239
2. Premie	240
3. Nagrody	247
4. Premie uznaniowe	249
5. Premia/nagroda z zysku	250
V. Wynagrodzenie wypłacane w przypadku niewykonywania pracy	251
1. Dopuszczalność odpłatnego niewykonywania pracy – zagadnienia ogólne	251
2. Wynagrodzenie przestojowe	252
3. Wynagrodzenie chorobowe	254
VI. Świadczenia związane z odejściem z pracy	256
1. Rodzaje świadczeń przyznawanych pracownikom w związku z odejściem z pracy	256
2. Odprawa emerytalna i rentowa	256
3. Odprawa pośmiertna	259
VII. Ochrona wynagrodzenia za pracę	261
1. Obowiązek wypłaty wynagrodzenia	261
2. Wpłata wynagrodzenia zasadniczego	262
3. Częstotliwość, miejsce i czas wypłaty wynagrodzenia zasadniczego	263
4. Ograniczenia w dokonywaniu potrąceń	264
§ 9. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	268
I. Wstęp	270

1. Obowiązki pracodawcy.....	270
2. Adresaci	270
3. Obowiązki socjalne pracodawcy	270
II. Kryterium „pełnych etatów”	270
1. Kryterium przy ustalaniu obowiązków socjalnych	270
2. Liczba zatrudnionych pracowników a utworzenie funduszu	270
III. Grupy pracodawców (art. 3 FundŚwSocjU)	271
1. Podział pracodawców	271
2. Układ zbiorowy pracy	271
3. Możliwość rezygnacji z założenia funduszu	271
IV. Określenie „według stanu na dzień 1 stycznia”	272
V. Świadczenie urlopowe	272
1. Świadczenie coroczne jednorazowe	272
2. Wysokość świadczenia urlopowego	273
3. Zasada wypłaty świadczenia urlopowego	273
4. Termin wypłaty świadczenia urlopowego	274
VI. Tworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych – art. 5 FundŚwSocjU	274
1. Elementy funduszu	274
2. Odpis podstawowy	274
3. Odpisy dodatkowe (fakultatywne)	275
4. Zwiększenia	275
5. Przeciętą liczbą zatrudnionych a wysokość odpisu na ZFŚS	276
6. Odrębny rachunek bankowy funduszu socjalnego	276
7. Termin odprowadzenia odpisów na konto	277
8. Niewykorzystane środki	278
VII. Administrowanie funduszem	278
1. Pracodawca jako administrator funduszu	278
2. Inne przypadki	278
VIII. Osoby uprawnione do korzystania z funduszu	279
1. Uprawnieni do korzystania z funduszu	279
2. Pracodawcy prowadzący działalność socjalną	279
3. Członkowie rodzin	280
IX. Przeznaczenie środków funduszu	280
1. Wykorzystanie środków funduszu	280
2. Działalność socjalna	280
X. Zmiana ustawy w świetle orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.....	280
1. Stanowisko judykatury	280
2. Wprowadzenie takiego zapisu do FundŚwSocjU	281
XI. Wypoczynek.....	281
1. Wypoczynek pracowników oraz ich rodzin	281
2. Częstotliwość korzystania przez pracowników i ich rodziny z dopłat do wypoczynku	281
3. Liczba dni urlopu wypoczynkowego	281
XII. Działalność sportowo-rekreacyjna.....	282
1. Pracodawcy posiadający własne obiekty sportowo-rekreacyjne	282
2. Pracodawcy nieposiadający obiektów sportowo-rekreacyjnych	282
XIII. Działalność kulturalno-oświatowa	282
XIV. Finansowanie imprez okolicznościowych	283
XV. Pomoc materialna	283
1. Charakter pomocy	283
2. Pomoc finansowa	283
3. Pomoc rzeczowa	283
XVI. Bony towarowe czy świadczenie pieniężne na święta.....	283
1. Zwolnienie od podatku	283
2. Karta przedpłacona	284
XVII. Pomoc na cele mieszkaniowe.....	284
1. Pomoc na cele mieszkaniowe	284
2. Zwrotna lub bezzwrotna pomoc na cele mieszkaniowe	284
XVIII. Zasady przyznawania świadczeń z funduszu	284
1. Przyznawanie świadczeń z funduszu	284
2. Kryteria socjalne	286
XIX. Oświadczenie	286
1. Przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu	286

2. Ocena sytuacji życiowej pracownika przez pracodawcę	286
3. Oświadczenie pracownika	287
XX. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	287
1. Regulamin funduszu	288
2. Treść regulaminu	288
3. Pełnomocnictwo	288
4. Komisja socjalna	288
5. Osoby uprawnione do korzystania ze świadczeń z funduszu	289
6. Kryterium socjalne	290
XXI. Wspólna działalność socjalna	290
1. Łączenie środków funduszu	290
2. Połączone na podstawie umowy środki funduszu	291
3. Umowa	291
XXII. Zwolnienia podatkowe	292
XXIII. Składki ZUS	292
1. Świadczenia z ZFŚS	292
2. Składka zdrowotna	292
XXIV. Przejęcie pracowników w trybie art. 23 ¹ KP a obowiązki związane z tworzeniem i prowadzeniem ZFŚS	292
1. Przekształcenia własnościowe	292
2. Rozliczenie funduszu	292
XXV. Przejmowanie całego zakładu pracy przez pracodawcę zobowiązanego do tworzenia funduszu	292
1. Przejęcie środków przez fundusz	292
2. Przejmowane środki	292
XXVI. Przejmowanie całego zakładu pracy przez pracodawcę niezobowiązanego do tworzenia funduszu na dzień przejęcia	293
1. Pracodawca przejmujący zakład	293
2. Treść regulaminu	293
3. Odpis na fundusz	293
XXVII. Przejęcie części zakładu pracy	294
XXVIII. Zasady podziału i przekazania środków funduszu	294
1. Środki funduszu	294
2. Wyliczenie kwoty	294
3. Wartość funduszu	294
XXIX. Zasady przekazania odpisu podstawowego	294
1. Podział środków pieniężnych	294
2. Porozumienie	295
XXX. Termin rozliczenia środków funduszu pomiędzy pracodawcami	295
1. Termin przekazania środków	295
2. Porozumienie w zakresie terminu	295
XXXI. Świadczenie urlopowe a przejęcie pracodawcy	295
1. Uprawnienia do korzystania z ZFŚS	295
2. Prawo do świadczenia urlopowego	296
§ 10. Regulamin pracy	297
I. Uwagi ogólne	297
1. Charakterystyka instytucji	299
2. Regulamin w systemie prawa pracy	300
II. Obowiązek wprowadzenia regulaminu pracy	300
1. Wydanie regulaminu	301
2. Wprowadzenie regulaminu pracy przez pracodawcę zatrudniającego mniej niż 50 pracowników	302
3. Wniosek zakładowej organizacji związkowej w sprawie wprowadzenia regulaminu	303
4. Zbieg regulacji układowej i regulaminowej	303
III. Utrata mocy obowiązującej regulaminu pracy	303
1. Spadek liczby pracowników poniżej 50 osób	303
2. Uchylenie mocy obowiązującej	304
IV. Zakres podmiotowy regulaminu pracy	304
1. Osoby objęte regulaminem	304
2. Umowy cywilnoprawne	305
3. Jedność regulaminu	305
V. Procedura wydania regulaminu pracy	305
1. Wymóg uzgodnienia	305

2. Tryb uzgadniania	306
3. Nowa organizacja związkowa	307
VI. Publikacja regulaminu pracy i jego wejście w życie	308
1. Wejście w życie	308
2. Sposób publikacji regulaminu	308
3. Wpływ na stosunek pracy	309
4. Zapoznanie nowych pracowników	309
VII. Zmiana treści regulaminu pracy	309
1. Tryb wprowadzania zmian	309
2. Wpływ zmiany regulaminu na stosunki pracy	310
3. Zawieszenie stosowania	311
4. Przejście zakładu pracy	311
VIII. Zakres przedmiotowy regulaminu pracy	311
1. Treść regulaminu pracy	311
2. Szczegółowa treść regulaminu pracy	313
§ 11. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	324
I. Źródła obowiązku pracodawcy przeciwdziałania mobbingowi	325
1. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	325
2. Miejsce unormowania w KP	326
II. Pojęcie mobbingu	326
1. Uwagi wstępne	326
2. Zachowania dotyczące pracownika lub skierowane przeciwko pracownikowi. Ofiara mobbingu	327
3. Sprawca mobbingu	328
4. Zachowania polegające na uporczywym i długotrwałym nękaniu lub zastraszaniu pracownika	328
5. Zaniżona ocena przydatności zawodowej. Poniżenie lub ośmieszenie pracownika	329
6. Przykłady mobbingu	330
7. Zachowania wykraczające poza mobbing	331
8. Ciężar dowodu	331
III. Obowiązek pracodawcy przeciwdziałania mobbingowi	332
1. Obowiązek przeciwdziałania mobbingowi	332
2. Informowanie pracowników, co robić w przypadku mobbingu	333
3. Środki zaradcze	334
IV. Roszczenia przysługujące pracownikowi w związku z mobbingiem	334
1. Uwagi wstępne	334
2. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę z tytułu rozstroju zdrowia spowodowanego mobbingiem	334
3. Odszkodowanie za rozwijanie stosunku pracy z powodu mobbingu	339
V. Możliwość dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych w razie mobbingu	343
1. Regulacja mobbingu w KP	343
2. Odpowiedzialność pracodawcy	344
VI. Odpowiedzialność karna za mobbing i dochodzenie roszczeń z tego tytułu	344
1. Odpowiedzialność karna	344
2. Powództwo adhezyjne	352
§ 12. Zakaz konkurencji	356
I. Zakaz konkurencji w czasie trwania stosunku pracy	357
1. Uwagi historyczne	357
2. Obowiązek pracownika powstrzymania się od prowadzenia działalności konkurencyjnej	357
3. Zasada wolności pracy	358
4. Kolizja interesów oraz zagrożenie dobrego imienia pracodawcy	358
5. Zakaz jakiegokolwiek pracy lub działalności gospodarczej	358
6. Zakaz dodatkowego zatrudnienia	359
7. Tajemnica pracodawcy	359
8. Czas trwania	361
9. Forma umowy	362
10. Zakres podmiotowy	362
11. Zakres przedmiotowy	362
12. Termin umowy o zakazie konkurencji	364
13. Wynagrodzenie lub odszkodowanie	365
14. Zawarcie, zmiana czy rozwiązanie umowy o zakazie konkurencji w trakcie trwania zatrudnienia	366

15. Naruszenie przez pracownika zakazu konkurencji przewidzianego w umowie.....	367
16. Szkoda wskutek naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji.....	367
II. Zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy	368
1. Odpowiednie stosowanie	368
2. Forma umowy	369
3. Zakres podmiotowy	369
4. Termin	370
5. Zakres przedmiotowy	372
6. Termin zakończenia umowy o zakazie konkurencji	375
7. Odszkodowanie	377
8. Nieważność czynności prawnej	378
9. Odpowiedzialność pracownika	380
III. Forma umowy.....	380
1. Forma pisemna (a w perspektywie elektroniczna) pod rygorem nieważności	381
2. Umowa ustna	381
3. Zwyczaj	381
IV. Stosunek do przepisów odrębnych	381
1. Prawo spółdzielcze	381
2. Zwalczanie nieuczciwej konkurencji	382
3. Ochrona danych osobowych oraz informacji niejawnych	382
4. Cywilnoprawna umowa agencyjna	382
5. Członkowie zarządu spółki kapitałowej	383
6. Zakaz łączenia stanowisk	383
7. Dodatkowe zatrudnienie	384
§ 13. Odpowiedzialność materialna pracowników	385
I. Uwagi wstępne.....	385
1. Odpowiedzialność pracownika na podstawie prawa cywilnego	385
2. Uregulowanie w KP	386
II. Ogólna odpowiedzialność materialna.....	386
1. Odpowiedzialność materialna	386
2. Warunki niezbędne do zaistnienia pracowniczej odpowiedzialności materialnej ...	386
3. Przesłanki odpowiedzialności materialnej.....	389
4. Ciężar dowodu	390
5. Wyłączenie odpowiedzialności materialnej pracownika	390
6. Wysokość odszkodowania.....	392
7. Wyrządzenie szkody wraz z innymi pracownikami	392
8. Ugoda	392
9. Odpowiedzialność pracodawcy za szkodę wyrządzoną przez pracownika osobie trzeciej	392
10. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez pracowników tymczasowych.....	395
III. Odpowiedzialność za mienie powierzone	395
1. Pracownicza odpowiedzialność za mienie powierzone	395
2. Indywidualna odpowiedzialność za mienie powierzone.....	397
3. Wspólna odpowiedzialność za mienie powierzone	400
IV. Przedawnienie roszczeń	400
1. Terminy przedawnień	400
2. Roszczenia regresowe	402
§ 14. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	403
I. Charakter instytucji.....	403
1. Unormowanie	403
II. Kara porządkowa.....	403
1. Karanie pracowników a naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu .	403
2. Kara porządkowa a prawo do premii	404
3. Osoby uprawnione do stosowania kar porządkowych	404
4. Przesłanki stosowania kar porządkowych	404
5. Rodzaje kar porządkowych i charakter przepisów je regulujących	405
6. Kara upomnienia i kara nagany – podstawa zastosowania	405
7. Kara pieniężna	406
8. Hierarchia kar porządkowych	406
9. Kary porządkowe – zakres przedmiotowy	406
10. Kara porządkowa a rozwiązanie umowy o pracę	407
11. Termin stosowania kar porządkowych	407

III. Trzy etapy stosowania kar porządkowych.....	407
1. Wysłuchanie pracownika	407
2. Podjęcie decyzji o zastosowaniu kary porządkowej	409
3. Zawiadomienie pracownika o zastosowaniu kary porządkowej	410
IV. Treść zawiadomienia pracownika o zastosowaniu kary porządkowej	411
1. Zawiadomienie pracownika o zastosowanej karze	411
2. Uprawnienia pracownika – sprzeciw od zastosowanej kary porządkowej	411
3. Uprawnienia pracodawcy – odrzucenie albo uwzględnienie sprzeciwu	412
4. Uprawnienia pracownika – wystąpienie do sądu pracy	413
5. Charakter terminów na wniesienie przez pracownika sprzeciwu oraz wystąpienie do sądu pracy	414
6. Skutek skorzystania przez pracownika z jego uprawnień	414
7. Charakter sprawy sądowej o uchylenie kary porządkowej oraz właściwość miejscowa i rzeczowa sądu	414
8. Sposób rozstrzygnięcia sprawy przez sąd pracy	415
9. Zatarcie ukarania	415
§ 15. Odpowiedzialność pracodawcy	416
I. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie Kodeksu pracy	417
1. Zawarcie umowy cywilnoprawnej w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 KP powinna być zawarta umowa o pracę oraz niezawiadomienie okręgowego inspektora pracy o zawarciu umowy o pracę z art. 25 ¹ § 4 pkt 4 KP	417
2. Niepotwierdzenie na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem do pracy	418
3. Wypowiedzenie lub rozwiązanie z pracownikiem stosunku pracy bez wypowiedzenia z naruszeniem w sposób rażąco przepisów prawa pracy	418
4. Stosowanie wobec pracowników innych kar niż przewidziane w przepisach prawa pracy o odpowiedzialności porządkowej pracowników	419
5. Naruszenie przepisów o czasie pracy lub przepisów o uprawnieniach pracowników związanych z rodzicielstwem i zatrudnianiu młodocianych	419
6. Nieprowadzenie dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników	420
7. Pozostawienie dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników w warunkach grożących uszkodzeniem lub zniszczeniem	421
8. Niewypłacenie w ustalonym terminie wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia przysługującego pracownikowi albo uprawnionemu do tego świadczenia członkowi rodziny pracownika, bezpodstawne obniżenie wysokości tego wynagrodzenia lub świadczenia albo dokonanie bezpodstawnych potrąceń..	421
9. Nieudzielenie przysługującego pracownikowi urlopu wypoczynkowego lub bezpodstawne obniżenie wymiaru tego urlopu	422
10. Niewydanie pracownikowi świadectwa pracy	423
11. Niewykonanie orzeczenia sądu pracy lub ugody zawartej przed komisją pojednawczą lub sądem pracy	423
12. Nieprzestrzeganie przepisów bhp	424
13. Niewykonanie nakazu organu PIP	425
14. Utrudnianie działalności organu PIP	426
15. Wykonywanie pracy przez dzieci bez zezwolenia inspektora pracy	426
II. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie Kodeksu karnego	426
1. Odpowiedzialność za złośliwe lub uporczywe naruszanie praw pracownika, a także odmówienie ponownego przyjęcia do pracy lub wypłaty należnego wynagrodzenia za pracę w przypadku wydania orzeczenia przez właściwy organ..	426
2. Odpowiedzialność za niezgłoszenie danych lub zgłoszenie danych nieprawdziwych do ubezpieczenia	427
3. Odpowiedzialność pracodawcy za narażenie pracownika na niebezpieczeństwo ...	428
4. Odpowiedzialność pracodawcy za niezawiadomienie o wypadku lub za niesporządzenie właściwej dokumentacji	429
III. Odpowiedzialność pracodawcy na podstawie innych ustaw.....	430
1. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o społecznej inspekcji pracy	430
2. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych	431
3. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych	431

4. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o związkach zawodowych	432
5. Odpowiedzialność pracodawcy za naruszenie przepisów ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych	432
§ 16. Czas pracy.....	434
I. Podstawowe pojęcia	436
1. Pojęcie wynagrodzenia	436
2. Pojęcia związane z czasem pracy	438
II. Organizacja czasu pracy.....	446
1. Zagadnienia ogólne.....	446
2. Systemy czasu pracy.....	450
3. Inne formy organizacji czasu pracy	461
III. Praca w godzinach nadliczbowych	465
1. Pojęcie pracy w godzinach nadliczbowych	465
2. Obowiązek pracy w godzinach nadliczbowych	468
3. Godziny nadliczbowe pracowników niepełnoetatowych	471
4. Ograniczenia pracy w godzinach nadliczbowych	472
5. Rekompensowanie pracy w godzinach nadliczbowych.....	476
6. Praca nadliczbowa menedżerów	478
IV. Praca w porze nocnej	479
1. Pojęcie pory nocnej	479
2. Dopuszczalność pracy w nocy	479
3. Pracujący w nocy	480
4. Dodatek za pracę w nocy	481
5. Praca nadliczbowa w porze nocnej	483
V. Praca w niedziele i święta	483
1. Uwagi wstępne	483
2. Pojęcie święta	483
3. Dni wolne od pracy w święta dla wyznawców innych wyznań	484
4. Zakaz pracy w niedziele i święta i wyjątki od tego zakazu	484
5. Dopuszczalność pracy świątecznej w placówkach handlowych	486
6. Rekompensowanie pracy niedzielnej i świątecznej	487
7. Praca nadliczbowa w niedzielę i święta	488
§ 17. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	489
I. Prawo do urlopu wypoczynkowego	492
1. Pojęcie urlopu wypoczynkowego i zasady dotyczące prawa do urlopu wypoczynkowego	492
2. Prawo do pierwszego i kolejnego urlopu wypoczynkowego	496
II. Urlop proporcjonalny	502
1. Urlop proporcjonalny w razie nawiązania lub rozwiązania stosunku pracy w trakcie roku kalendarzowego	502
2. Urlop proporcjonalny w razie powrotu pracownika do pracy po okresach niewykonywania pracy	504
III. Planowanie i udzielanie urlopów wypoczynkowych.....	506
1. Planowanie urlopów wypoczynkowych.....	506
2. Udzielanie urlopów wypoczynkowych	511
IV. Urlop wypoczynkowy pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy, pracowników niepełnosprawnych oraz pracowników tymczasowych.....	522
1. Urlop wypoczynkowy pracowników niepełnoetatowych	522
2. Urlop wypoczynkowy pracowników niepełnosprawnych	523
3. Urlop wypoczynkowy pracowników tymczasowych	524
V. Urlop wypoczynkowy w świadectwie pracy	525
1. Urlop wypoczynkowy	525
2. Urlop na żądanie	526
VI. Wynagrodzenie za czas urlopu wypoczynkowego.....	526
1. Wysokość wynagrodzenia	527
2. Stałe wynagrodzenie	527
3. Zmienne składniki wynagrodzenia	528
4. Brak wynagrodzenia w stałej wysokości	528
5. Obliczanie ekwiwalentu za urlop	529
VII. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop.....	529
1. Prawo do ekwiwalentu	529

2. Zasady obliczania wysokości ekwiwalentu.....	530
3. Ekwiwalent za urlop wypoczynkowy w razie zawarcia kolejnej umowy o pracę z tym samym pracodawcą	532
VIII. Przedawnienie prawa do urlopu wypoczynkowego	533
1. Termin przedawnienia	533
2. Przesunięcie urlopu	534
3. Przedawnienie urlopu wypoczynkowego	534
IX. Urlop bezpłatny	535
1. Wprowadzenie	535
2. Urlop bezpłatny z inicjatywy pracownika.....	536
3. Urlop bezpłatny z inicjatywy pracodawcy	544
X. Zwolnienia okolicznościowe	549
1. Podstawy prawne	549
2. Katalog zwolnień od pracy.....	550
3. Zwolnienia od pracy przysługujące z powodu okoliczności osobistych	551
§ 18. Uprawnienia opiekunów dzieci	554
I. Uprawnienia związane z ciążą	555
1. Ochrona kobiet	555
2. Zwolnienia od pracy	558
3. Ochrona trwałości stosunku pracy	558
4. Ograniczenie lub wyłączenie ochrony trwałości stosunku pracy	562
II. Urlopy związane z rodzicielstwem.....	563
1. Urlop macierzyński (obligatoryjny)	563
2. Urlop rodzicielski.....	570
3. Urlop ojcowski.....	574
4. Ochrona trwałości stosunku pracy pracowników korzystających z urlopów związanych z rodzicielstwem	575
5. Zasiłek macierzyński.....	575
6. Powrót do pracy po urlopach związanych z rodzicielstwem	577
III. Sprawowanie opieki nad dzieckiem w pierwszych latach życia.....	579
1. Urlop wychowawczy	579
2. Obniżenie wymiaru czasu pracy	584
3. Inne uprawnienia z tytułu opieki nad dzieckiem.....	586
§ 19. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników.....	588
I. Zatrudnienie pracowników młodocianych	589
1. Informacje ogólne i antropologiczna podstawa prawnej ochrony pracowników młodocianych	589
2. Pojęcie młodocianego	590
3. Forma zatrudnienia	591
4. Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem młodocianym	594
5. Wynagrodzenie pracownika młodocianego	594
6. Powiadomienie stosownych organów o zawarciu umowy z pracownikiem młodocianym i ich ewidencja	595
7. Szczególna ochrona zdrowia pracowników młodocianych	595
8. Obowiązek pracodawcy w zakresie udzielenia urlopu wypoczynkowego	596
II. Zatrudnienie dzieci.....	597
1. Prace wykonywane przez dzieci	597
2. Zezwolenie wydawane przez inspektora pracy	597
3. Przesłanki braku zezwolenia na pracę dziecka	298
4. Zawarcie umowy o pracę	598
5. Grzywna za pracę bez zezwolenia	598
III. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych	598
1. Podstawa prawna	598
2. Niepełnosprawność	598
3. Orzeczenie o niepełnosprawności	599
4. Niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym	600
5. Orzeczenie lekarza orzecznika	600
6. Uprawnienia pracowników niepełnosprawnych	601
7. Obowiązki bhp wobec pracowników niepełnosprawnych	605
8. Obowiązki pracodawcy wobec Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	608
9. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych	609

10. Wpłaty na PFRON	611
11. Deklaracje wpłat pracodawców	612
12. Egzekucja wpłat na PFRON	613
§ 20. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników	614
I. Uwagi wstępne	615
1. <i>Ratio legis</i>	615
2. Pojęcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych	616
II. Pojęcie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników i jego zakres	616
1. Podstawowe pojęcia	616
2. Pojęcie „kwalifikacja”	616
3. Pojęcie „kwalifikacje zawodowe”	618
III. Formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników	618
1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	618
2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników za zgodą pracodawcy	620
3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników z inicjatywy pracodawcy	621
4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników według innych zasad	623
IV. Świadczenia obligatoryjne dla pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe	623
1. Uwagi ogólne	624
2. Urlop szkoleniowy	630
3. Zwolnienie z całości lub części dnia pracy, na czas niezbędny, by punktualnie przybyć na obowiązkowe zajęcia oraz na czas ich trwania	631
V. Świadczenia fakultatywne dla pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe	631
1. Świadczenia fakultatywne	631
2. Zgoda pracodawcy na podnoszenie kwalifikacji	631
3. Strony	632
VI. Umowa o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	632
1. Sposób i forma zawarcia umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	633
2. Treść umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	633
3. Rozwiązanie umowy o podnoszenie kwalifikacji zawodowych	634
4. Zobowiązanie pracownika do pozostania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych	635
5. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracownika	638
VII. Zgłaszanie roszczeń do sądu pracy oraz kontrola inspektora PIP	639
§ 21. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową	640
I. Wstęp	640
1. Sytuacja pracownika	640
2. Porozumienia zbiorowe	641
3. Cel zbiorowych stosunków pracy	641
4. Związki zawodowe	641
5. Zasada wolności związkowej	642
6. Samorządność związków zawodowych	642
7. Niezależność związków zawodowych	643
II. Tworzenie zakładowej organizacji związkowej	643
1. Swobodne uznanie związku	643
2. Związek zawodowy nietworzący struktur zakładowych	643
3. Związek zawodowy tożsamy z zakładową organizacją związkową	643
4. Powoływanie organizacji zakładowych w trybie statutowym	643
5. Liczba członków	644
III. Uprawnienia zakładowych organizacji związkowych w zakresie indywidualnego prawa pracy	644
1. Ochrona indywidualnych praw i interesów pracowniczych	644
2. Zakres spraw, które muszą być przedmiotem współdziałania pracodawcy z reprezentującą pracownika zakładową organizacją związkową	645
IV. Uprawnienia zakładowych organizacji związkowych w zakresie zbiorowego prawa pracy	645
1. Zakres spraw	646
2. Reprezentacja wszystkich pracowników przez związek zawodowy	646
3. Status reprezentatywności zakładowej organizacji związkowej	647
V. Szczególne aspekty statusu pracowniczego działaczy związkowych	647
1. Trwałość stosunku pracy	647
2. Zgoda zarządu zakładowej organizacji związkowej	647

3. Zakres podmiotowy ochrony	649
4. Organizacja niereprezentatywna	649
5. Liczba pracowników objętych ochroną	650
6. Zasady szczególnej ochrony działaczy związkowych	651
7. Pracownik pełniący z wyboru funkcję związkową poza zakładową organizacją związkową	652
8. Zwolnienia okolicznościowe związane z wykonywaniem funkcji związkowych ...	652
VI. Spory zbiorowe pracy.....	654
1. Spór zbiorowy	654
2. Przedmiot sporu zbiorowego	654
3. Przyczyny sporów zbiorowych	654
4. Powstanie sporu zbiorowego	655
5. Tryb prowadzenia sporu zbiorowego	655
6. Strajk	655
7. Zasady związane ze strajkiem	656
8. Udział pracownika w strajku	656
§ 22. Współpraca pracodawcy z pozazwiązkowymi przedstawicielstwami pracowników	658
I. Rady pracowników	659
1. Wstęp	659
2. Tworzenie rady pracowników	659
3. Uprawnienia rady pracowników	661
4. Uprawnienia informacyjne rady a ochrona niektórych rodzajów informacji	665
5. Szczególne aspekty statusu pracowniczego członków rady pracowników	667
II. Europejskie rady zakładowe.....	668
1. Wstęp	668
2. Tworzenie europejskiej rady zakładowej	669
3. Uprawnienia europejskiej rady zakładowej	670
4. Szczególne aspekty statusu pracowniczego członków europejskiej rady zakładowej i specjalnego zespołu negocjacyjnego	670
5. Uprawnienia informacyjne członków europejskiej rady zakładowej i specjalnego zespołu negocjacyjnego a ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa	671
§ 23. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy.....	672
I. Przeprowadzanie czynności kontrolnych przez inspektora pracy.....	673
II. Zasady przeprowadzania czynności kontrolnych	673
1. Zasady przeprowadzania czynności kontrolnych w przemyśle i handlu oraz poza przemysłem i handlem, jeżeli SwobDziałGospU nie stanowi inaczej	673
2. Czynności kontrolne poza przemysłem i handlem zgodnie z SwobDziałGospU.....	677
III. Zasady sporządzania protokołu kontrolnego	680
1. Protokół kontroli	680
2. Zastrzeżenia do protokołu	681
3. Niestwierdzenie nieprawidłowości	681
IV. Faza nadzoru.....	681
1. Decyzje administracyjne.....	681
2. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika	684
§ 24. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą.....	687
I. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce	688
1. Swoboda przemieszczania się pracowników na terytorium Unii Europejskiej.....	688
2. Warunki legalnego podjęcia pracy w ogólności	690
3. Legalność pobytu	692
4. Zezwolenie na pracę.....	694
5. Warunki zatrudnienia cudzoziemców	713
6. Nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca	719
II. Zatrudnianie Polaków za granicą.....	724
1. Sytuacja prawna pracowników migrujących	724
2. Sytuacja prawna polskich pracowników delegowanych	726
§ 25. Układ zbiorowy pracy	737
I. Strony układu zbiorowego	739
1. Zdolność układowa	739
2. Pracodawca	739
3. Zawarcie układu przez jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej	739

4. Związek zawodowy	739
5. Organizacje związkowe	739
6. Podział organizacji związkowych	740
7. Tworzenie związku zawodowego	740
8. Międzyzakładowa organizacja związkowa	740
9. Reprezentacja związku zawodowego	740
10. Status organizacji związkowej	741
11. Zakres działania organizacji związkowej	741
II. Ogólnokrajowa organizacja	741
III. Ponadzakładowa organizacja związkowa.....	742
1. Pojęcie	742
2. Pojęcie organizacji związkowej reprezentującej pracowników	742
3. Strony układu zbiorowego pracy	742
4. Odesłanie	742
5. Obowiązek ogłoszenia	743
6. Uprawnienia organizacji związkowej	743
7. Więcej niż jedna organizacja związkowa	743
8. Porozumienie z pracodawcą	743
9. Rokowania zbiorowe	743
10. Likwidacja organizacji związkowej	743
IV. Zasady prowadzenia negocjacji układowych	744
1. Pracodawca	744
2. Zmiana istniejącego układu zbiorowego	744
3. Inicjatywa zawarcia układu – skutki	744
4. Rokowania	744
5. Wspólna reprezentacja związków zawodowych	744
6. Przystąpienie do rokowań	745
7. Zawarcie układu	745
8. Pojęcie reprezentatywności związku zawodowego	745
9. Liczebność pracowników	745
10. Związek zawodowy	745
11. Reprezentatywność organizacji związkowej	746
12. Zgłoszenie zastrzeżenia	746
13. Strony zawierające i modyfikujące treść układu zbiorowego	746
14. Zawarcie porozumienia przez strony układu	746
15. Zawieszenie stosowania przepisów układu	747
16. Porozumienie zawieszające	747
V. Zakres podmiotowy układu	748
1. Zakres podmiotowy stosowania układu	748
2. Układ zbiorowy pracy (zakładowy lub ponadzakładowy)	748
3. Skutki przynależności do związku zawodowego	748
4. Zasada niedyskryminacji	749
5. Zakres podmiotowy układu	749
6. Wyłączenia	750
VI. Zakres przedmiotowy układu.....	750
1. Treść układu zbiorowego	750
2. Postanowienia normatywne	751
3. Postanowienia obligacyjne	754
4. Inne.....	755
5. Sposób publikacji i rozpowszechnianie treści układu	756
6. Ocena układu	756
7. Wyjaśnianie treści układu.....	757
VII. Wejście w życie układu	757
1. Wejście w życie układu	757
2. Strony układu zbiorowego	757
3. Dzień zarejestrowania	757
4. Wpis układu do rejestru	758
5. Wpisanie układu bez niektórych postanowień	758
6. Brak zgody stron na wpisanie układu do rejestru	758
7. Zasady rejestrowania układów oraz protokołów dodatkowych	758
8. Rejestr	759
VIII. Rozwiązanie układu i jego wpływ na indywidualne warunki zatrudnienia	763

1. Układ zbiorowy pracy	763
2. Rozwiązanie układu zbiorowego	763
3. Porozumienie o rozwiązaniu układu.....	764
§ 26. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	766
I. Obowiązki pracodawcy w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny	769
1. Ogólna odpowiedzialność pracodawcy za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy	769
2. Odpowiedzialność finansowa pracodawcy na gruncie KP	777
3. Odpowiedzialność pracodawcy na gruncie KK.....	778
II. Uprawnienia pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	778
1. Prawo pracodawcy do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych	778
2. Prawo pracodawcy do nałożenia na pracownika kary za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy	779
III. Współdziałania pracowników w zakresie kształtowania stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy	779
1. Konsultacje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy	779
2. Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy	780
3. Służba bezpieczeństwa i higieny pracy.....	781
4. Współdziałanie z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy	782
5. Obowiązki osób zarządzających pracownikami	783
IV. Prawo do powstrzymania się przez pracownika od wykonywania pracy.....	784
1. Powstrzymanie się od wykonywania pracy	784
2. Ocena realnego poziomu zagrożenia	784
3. Skutki powstrzymania się od wykonywania pracy	785
4. Sformułowanie „pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia”	785
5. Prawo pracownika do powstrzymania się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej	785
6. Personel lekarsko-pielęgniarski.....	786
V. Prace wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej.....	786
1. Pracownicy wykonujący niektóre zawody lub biorący udział w określonych procesach pracy	786
2. Pracownik wykonujący pracę zaklasyfikowaną do prac wymagających szczególnie sprawności psychofizycznej	786
3. Badania lekarskie	786
VI. Prace wykonywane przez co najmniej dwie osoby.....	787
1. Obowiązki pracodawcy	787
2. Wykaz rodzajów prac	787
VII. Szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy	788
1. Szkolenia pracowników	788
2. Termin szkolenia	788
3. Organizacje i prowadzenie szkolenia	789
4. Cele szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy	789
5. Pracodawca organizujący i prowadzący szkolenie oraz jednostka organizacyjna, uprawniona do prowadzenia szkoleń	789
6. Dokumentacja szkoleń bhp	790
7. Szkolenie wstępne	790
8. Szkolenie okresowe pracowników	792
9. Szkolenia pracodawców oraz innych osób kierujących pracownikami	793
VIII. Profilaktyczna ochrona zdrowia i badania lekarskie pracowników	795
1. Profilaktyczna opieka zdrowotna	795
2. Pracodawca	795
3. Obowiązki pracownika	795
4. Badania lekarskie kandydatów na pracowników i pracowników, związane z wykonywaniem pracy	795
5. Badania oraz pozostałe działania z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi	795
6. Zadania służby medycyny pracy	796
7. Lekarz spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne	796
8. Skierowanie	796

9. Orzeczenie lekarskie	797
10. Wstępne badanie lekarskie	797
11. Kontrolne i okresowe badania lekarskie	798
IX. Informowanie o ryzyku zawodowym, ocena i dokumentacja tego ryzyka	798
1. Ryzyko potocznie rozumiane to iloczyn prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia i skutków tego zdarzenia	798
2. Ocena ryzyka zawodowego	798
3. Identyfikacja zagrożeń	798
4. Kryteria akceptowalności ryzyka	799
5. Analiza wypadkowości	799
X. Odzież ochronna i robocza, obuwie robocze. Środki ochrony zbiorowej i indywidualnej.....	801
1. Odzież i obuwie robocze	801
2. Obuwie ochronne	801
3. Odzież własna	801
4. Obowiązek informacyjny	801
5. Rodzaje środków ochrony indywidualnej	801
6. Wyłączenia z zakresu środków ochrony indywidualnej	802
7. Osobisty użytek a środki ochrony indywidualnej	803
8. „Środki ochrony zbiorowej”	803
9. „Urządzenia ochronne”	803
XI. Woda, posiłki i napoje profilaktyczne.....	804
1. Obowiązki pracodawcy	804
2. Miejsca czerpania wody zdanej do picia	804
3. Ilość wody do celów higienicznych	804
4. Warunki uciążliwe	804
5. Zapewnienie posiłków	805
6. Zapewnienie napojów	805
XII. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe.....	806
1. Definicje wypadków i chorób zawodowych	806
2. Ogólne obowiązki pracodawcy związane z wypadkami przy pracy	812
3. Ogólne obowiązki pracodawcy związane z chorobami zawodowymi	813
4. Sposób i tryb postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposób ich dokumentowania	814
5. Rola organizacji związkowych w kształtowaniu bezpieczeństwa i higieny pracy ...	822
6. Społeczna inspekcja pracy (SIP)	826
7. Tworzenie SIP	827
8. Uprawnienia społecznych inspektorów	828
9. Postępowanie w razie stwierdzenia nieprawidłowości	828
10. Czas pracy i wynagrodzenie społecznego inspektora pracy	829
11. Ochrona stosunku pracy inspektora	830
12. Współdziałanie SIP z Państwową Inspekcją Pracy oraz innymi organami nadzoru i kontroli warunków pracy	830
13. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów o SIP	830
Część B. Wzory umów i pism z zakresu prawa pracy materialnego.....	831
§ 1. Uwagi wstępne.....	831
§ 2. Podstawy zatrudnienia	832
1. Umowa zlecenia	832
2. Umowa o dzieło	833
3. Umowa o samozatrudnienie	834
§ 3. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	836
1. Kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie	836
2. Kwestionariusz opisu stanowiska	836
3. Umowa przedwstępna	838
4. Kwestionariusz osobowy pracownika	839
5. Potwierdzenie zapoznania się z regulacjami obowiązującymi u pracodawcy	839
§ 4. Umowy o pracę	840
1. Umowa o pracę na okres próbny	840
2. Umowa o pracę na czas określony (niepełny wymiar czasu pracy)	841
3. Umowa o pracę na czas zastępstwa nieobecnego pracownika	842

4. Umowa o pracę na czas określony przekraczająca limit 33 miesięcy lub 3 umów..	842
5. Umowa o pracę na czas nieokreślony	843
6. Upoważnienie do reprezentowania pracodawcy w sprawach pracowniczych	844
7. Pełnomocnictwo do reprezentowania pracodawcy	845
8. Umowa o teleprace.....	845
9. Regulamin stosowania telepracy	846
10. Umowa o wzajemnych obowiązkach pracodawcy i telepracownika	850
11. Porozumienie zmieniające warunki pracy na telepracę	851
12. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia telepracownika.....	852
13. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia (metoda opisowa).....	852
14. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia (metoda wskazania przepisów)	853
15. Informacja o zmianie w dodatkowych warunkach zatrudnienia	854
16. Informacja o dodatkowych warunkach zatrudnienia dla pracowników wysyłanych do pracy poza UE	855
§ 5. Zmiana warunków umowy o pracę.....	856
1. Porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę	856
2. Wypowiedzenie zmieniające warunki umowy o pracę	856
3. Pismo o powierzeniu pracownikowi innej pracy.....	857
§ 6. Ustanie stosunku pracy	858
1. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę	858
2. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę oraz zawierające uzgodnienia dotyczące urlopu oraz odpłaty.....	859
3. Porozumienie rozwiązujące umowę o pracę oraz zawierające uzgodnienia dotyczące zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy	859
4. Wypowiedzenie umowy o pracę (1).....	860
5. Wypowiedzenie umowy o pracę (2).....	860
6. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 52 KP	861
7. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 53 KP.....	862
8. Oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia przez pracodawcę w trybie art. 55 KP.....	862
9. Świadcstwo pracy	863
10. Wniosek o sprostowanie świadectwa pracy.....	864
§ 7. Restrukturyzacja zatrudnienia	865
1. Informacja do przedstawicielstwa pracowników o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych.....	865
2. Informacja do urzędu pracy o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych....	866
3. Porozumienie ze związkami zawodowymi w sprawie zwolnień grupowych.....	867
4. Informacja do urzędu pracy o zasadach przeprowadzenia zwolnienia grupowego.	868
5. Przykładowe pakiety świadczeń oferowanych w ramach Programów outplacementowych.....	869
6. Program Dobrowolnych Odejść	870
7. Informacja do związków zawodowych o planowanym transferze	870
8. Informacja do pracownika	871
9. Porozumienie ze związkami zawodowymi w sprawie transferu	871
10. Pakiet Socjalny	873
§ 8. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	878
1. Regulamin wynagradzania	878
2. Regulamin premiowania	882
§ 9. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.....	883
1. Regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	883
2. Wniosek o przyznanie świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych	886
3. Umowa o prowadzenie wspólnej działalności socjalnej	886
4. Wniosek o zapomogę z ZFŚS na leczenie chorej na cukrzycę córki.....	888
5. Wniosek o dofinansowanie wypoczynku z ZFŚS (1).....	888
6. Wniosek o dofinansowanie wypoczynku z ZFŚS (2).....	889
7. Rezygnacja z ZFŚS – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania ...	889
8. Fragment pisma do pracowników o rezygnacji z działalności socjalnej przez pracodawcę, u którego nie obowiązują przepisy wewnątrzzakładowe	889

9. Obniżenie wskaźnika odpisu na ZFŚS – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania	890
10. Rezygnacja z wypłacania świadczenia urlopowego – przykładowy wzór aneksu do regulaminu wynagradzania	890
11. Informacja do pracowników o rezygnacji z wypłaty świadczenia urlopowego przez pracodawcę, u którego nie obowiązuje regulamin wynagradzania	890
§ 10. Regulamin pracy	891
1. Regulamin pracy	891
2. Zarządzenie w sprawie wprowadzenia regulaminu pracy	903
§ 11. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	904
1. Polityka antymobbingowa	904
§ 12. Zakaz konkurencji	906
1. Umowa o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia	906
2. Wypowiedzenie umowy o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia	908
3. Umowa o zakazie konkurencji w trakcie trwania zatrudnienia	908
§ 13. Odpowiedzialność materialna pracowników	910
1. Umowa o wspólnej odpowiedzialności materialnej za powierzone mienie	910
2. Umowa o powierzeniu samochodu służbowego	913
3. Uгода pozasądowa	914
4. Protokół przekazania mienia pracodawcy	915
§ 14. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	916
1. Protokół z wysłuchania pracownika przed zastosowaniem kary porządkowej	916
2. Zawiadomienie o zastosowaniu kary porządkowej	916
3. Odwołanie pracownika od zastosowania kary porządkowej	917
4. Wniosek o zajęcie stanowiska przez związki zawodowe	918
5. Stanowisko związku zawodowego	918
6. Decyzja pracodawcy o odrzuceniu sprzeciwu od zastosowanej kary porządkowej	919
§ 15. Odpowiedzialność pracodawcy	920
§ 16. Czas pracy	921
1. Wniosek o udzielenie czasu wolnego za pracę w godzinach nadliczbowych	921
2. Wniosek o wprowadzenie ruchomego czasu pracy	921
3. Wniosek o zastosowanie systemu weekendowego czasu pracy	922
4. Wniosek o udzielenie dnia wolnego na obchodzenie świąt religijnych	922
5. Zgoda na wykonywanie pracy w godzinach nadliczbowych przez pracownika opiekującego się dzieckiem do lat 4	922
§ 17. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	923
1. Roczny plan urlopów wypoczynkowych	923
2. Wniosek o urlop wypoczynkowy	924
3. Wniosek o przesunięcie terminu urlopu wypoczynkowego	924
4. Odwołanie pracownika z urlopu wypoczynkowego	924
5. Wniosek o pokrycie kosztów bezpośrednio związanych z odwołaniem z urlopu wypoczynkowego	925
6. Postanowienie stron stosunku pracy o wykorzystaniu urlopu wypoczynkowego w czasie pozostawania pracownika w stosunku pracy na podstawie kolejnej umowy o pracę zawartej z tym samym pracodawcą	925
7. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu bezpłatnego	926
8. Udzielenie urlopu bezpłatnego przez pracodawcę	926
9. Porozumienie pracodawców w sprawie wykonywania pracy przez pracownika w czasie urlopu bezpłatnego	927
10. Wniosek o udzielenie urlopu bezpłatnego w celu wykonywania pracy u innego pracodawcy	928
11. Wniosek pracownika o udzielenie zwolnienia okolicznościowego	928
§ 18. Uprawnienia opiekunów dzieci	929
1. Informacja o powierzeniu innej pracy/zwolnieniu z obowiązku świadczenia pracy	929
2. Wniosek o urlop okolicznościowy – z okazji narodzin dziecka	930
3. Wniosek pracownicy o urlop macierzyński przed porodem	930
4. Wniosek pracownicy o powrót do pracy po 14 tygodniach urlopu macierzyńskiego	931
5. Wniosek pracownika o przejęcie urlopu macierzyńskiego pracownicy matki dziecka po 14 tygodniach	931

6. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu macierzyńskiego w związku ze śmiercią matki dziecka	932
7. Wniosek pracownika o udzielenie urlopu macierzyńskiego w związku z hospitalizacją matki dziecka	932
8. Wniosek pracownicy o przerwanie urlopu macierzyńskiego w związku z hospitalizacją dziecka	933
9. Wniosek pracownicy o powrót na urlop macierzyński w związku z zakończoną hospitalizacją dziecka	933
10. Wniosek pracownika o urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego	934
11. Wniosek pracownicy o udzielenie jej w trybie „z góry” urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze	934
12. Wniosek o urlop rodzicielski składany w trybie „po kolei”	935
13. Wniosek o rezygnację z urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po zakończeniu urlopu związanego z rodzicielstwem	935
14. Wniosek pracownicy o łączenie urlopu rodzicielskiego z pracą	936
15. Odmowa pracodawcy dopuszczania do pracy w trakcie urlopu rodzicielskiego	936
16. Wniosek o rezygnację z urlopu rodzicielskiego	937
17. Wniosek pracownika o urlop ojcowski	937
18. Wycofanie wniosku o urlop wychowawczy	937
19. Rezygnacja z urlopu wychowawczego	938
20. Wniosek o urlop wychowawczy	938
21. Odwołanie pracownika z urlopu wychowawczego	939
22. Wniosek o obniżenie wymiaru czasu pracy	939
23. Wniosek o udzielenie przerwy na karmienie dziecka piersią	940
24. Wniosek o udzielenie dni wolnych na opiekę	940
§ 19. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników	941
1. Umowa o pracę z pracownikiem młodocianym dotycząca przygotowania zawodowego młodocianego w ramach praktycznej nauki zawodu	941
2. Zawiadomienie o zawarciu umowy z młodocianym pracownikiem w celu przygotowania zawodowego	942
3. Umowa o pracę z osobą niepełnosprawną	943
§ 20. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników	944
1. Umowa o podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracownika	944
§ 21. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową	946
1. Zapytanie o reprezentowanie pracownika przez zakładową organizację związkową	946
2. Zawiadomienie o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę na czas nieokreślony	947
3. Zawiadomienie o zamiarze wypowiedzenia pracownikowi warunków umowy o pracę	947
4. Zawiadomienie o zamiarze rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia	948
5. Wniosek o wyrażenie zgody na wypowiedzenie/rozwiązanie umowy o pracę z pracownikiem podlegającym szczególnej ochronie	948
6. Porozumienie w przedmiocie powołania przez zakładowe organizacje związkowe wspólnej reprezentacji	949
7. Zawiadomienie o przewidywanym przejściu zakładu pracy/jego części na nowego pracodawcę	950
8. Zgłoszenie żądań poprzedzających wszczęcie sporu zbiorowego	951
9. Porozumienie w przedmiocie wyznaczenia osoby mediatora	951
10. Wniosek o wyznaczenie mediatora przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej	952
11. Wniosek o wszczęcie postępowania przed kolegium arbitrażu społecznego	953
12. Ogłoszenie strajku	954
13. Wniosek o udzielenie częściowego/całkowitego zwolnienia od pracy działaczowi zakładowej organizacji związkowej	954
14. Wniosek o udzielenie pracownikowi zwolnienia od pracy dla wykonywania doraźnej czynności wynikającej z funkcji związkowej	955
15. Umowa najmu lokalu użytkowego pracodawcy dla zakładowej organizacji związkowej do prowadzenia działalności związkowej	955
§ 22. Współpraca pracodawcy z pozazwiązkowymi przedstawicielstwami pracowników	958

1. Regulamin komisji wyborczej dla przeprowadzenia wyborów członków rady pracowników	958
2. Regulamin rady pracowników	959
3. Porozumienie pracowników	962
4. Oświadczenie członka rady pracowników o zachowaniu poufności	966
5. Wniosek rady pracowników o udzielenie informacji przez pracodawcę	966
6. Regulamin wyboru przedstawiciela do Europejskiej Rady Zakładowej	968
§ 23. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy	970
1. Pismo do PIP ze skargą, wnioskiem lub prośbą o udzielenie porady	970
2. Pismo do PIP o zmianę terminu decyzji nakazowych	970
3. Pismo do PIP o uchylenie decyzji nakazowych	971
4. Pismo do PIP informujące o realizacji decyzji zawartej w decyzji nakazowej	971
5. Pismo do PIP informujące o wykonaniu wniosków zawartych w wystąpieniu	972
§ 24. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą	973
1. Umowa o pracę z pracownikiem delegowanym do innego państwa	973
2. Informacja dodatkowa do umowy o pracę z pracownikiem delegowanym do państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej na okres przekraczający 1 miesiąc	974
3. Oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonywania pracy obywatelowi Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej lub Ukrainy	975
4. Wniosek o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	978
5. Zezwolenie na pracę cudzoziemca na terytorium RP	982
6. Wniosek o przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	984
7. Przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium RP	986
8. Informacja podmiotu powierzającego wykonanie pracy cudzoziemcowi	988
§ 25. Układ zbiorowy pracy	990
1. Zakładowy układ zbiorowy pracy	990
2. Wniosek o rejestrację zakładowego układu zbiorowego pracy	994
3. Wypowiedzenie układu zbiorowego pracy	995
§ 26. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	996
I. Rejestry, wykazy	997
1. Zakładowy wykaz prac zabronionych kobietom	997
2. Zakładowy wykaz prac wzbronionych młodocianym	1000
3. Zarządzenie w sprawie zasad refundacji kosztów zakupu okularów korygujących wzrok pracownikom	1009
4. Wykaz prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby	1010
5. Zakładowy rejestr wypadków przy pracy	1010
6. Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy	1011
7. Zakładowy rejestr zachorowań na choroby zawodowe i podejrzeń o takie choroby	1013
8. Rejestr czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy	1014
9. Rejestr zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy	1015
10. Imienna karta ewidencyjna przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej	1016
11. Rodzaje środków ochrony indywidualnej	1017
12. Rodzaje prac, przy których wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej	1019
13. Imienna karta ewidencyjna wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za używanie własnej odzieży i obuwia oraz ich pranie i konserwację	1025
14. Statystyczna karta wypadku	1026
II. Dokumentacja szkoleń bhp	1050
1. Ramowy program instruktażu ogólnego	1050
2. Ramowy program instruktażu stanowiskowego	1051
3. Ramowy program szkolenia pracodawców wykonujących zadania służby bezpieczeństwa i higieny pracy	1053
4. Ramowy program szkolenia okresowego pracodawców i innych osób kierujących pracownikami	1055

5. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych	1057
6. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników inżynieryjno-technicznych	1057
7. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników służby bezpieczeństwa i higieny pracy i osób wykonujących zadania tej służby	1059
8. Ramowy program szkolenia okresowego pracowników administracyjno-biurowych	1060
III. Rejestr czynników szkodliwych	1061
1. Rejestr prac wykonywanych w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	1061
2. Rejestr pracowników pracujących w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	1064
3. Rejestr wyników pomiarów natężenia oświetlenia na stanowiskach pracy	1066
4. Rejestr osób narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych	1067
IV. Wykazy pracowników	1069
1. Wykaz osób wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy	1069
2. Wykaz osób wyznaczonych do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników	1069
Część C. Komentarz praktyczny do procesowego prawa pracy	1071
§ 1. Postępowanie ugodowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1071
I. Regulacje dotyczące postępowania przed komisjami pojednawczymi	1071
1. Postępowanie przed komisjami pojednawczymi	1071
2. Cel powołania komisji pojednawczej	1071
3. Zakres rozpoznawanych sporów ze stosunku pracy	1072
4. Brak pouczenia o możliwości polubownego rozwiązania sporu przez pracodawcę	1072
5. Zasady i tryb powołania komisji	1072
6. Skład komisji	1073
7. Posiedzenia komisji pojednawczej	1074
8. Obowiązki pracodawcy względem komisji	1074
9. Wybór przewodniczącego oraz regulamin	1074
II. Przebieg postępowania przed komisjami pojednawczymi	1075
1. Wszczęcie postępowania polubownego przed komisją pojednawczą	1075
2. Zgłoszenie wniosku przez pracownika	1075
3. Wykonanie ugody w trybie KPC	1076
4. Posiedzenia zespołu	1076
5. Protokół	1076
6. Strony postępowania pojednawczego	1077
III. Postępowanie polubowne a postępowanie przed sądem pracy	1077
1. Zawarcie ugody	1077
2. Klauzula wykonalności	1077
3. Wystąpienie do sądu pracy	1077
4. Brak porozumienia stron	1078
5. Wniesienie powództwa do sądu pracy	1078
IV. Postępowanie pojednawcze przed sądem pracy	1078
1. Uwagi wstępne	1078
2. Przebieg postępowania pojednawczego	1079
3. Właściwość sądu	1079
4. Zakres spraw	1080
5. Wniosek	1080
6. Opłaty	1080
7. Skutki złożenia wniosku o zawezwanie do próby ugodowej w sferze materialnoprawnej prawa pracy	1080
§ 2. Koszty w sprawach z zakresu prawa pracy	1082
I. Uwagi wstępne	1082
1. Odpłatność postępowania sądowego	1082
2. Pojęcie	1083
3. Zasady i tryb pobierania kosztów	1083
II. Koszty sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1083

1. Kwestia ponoszenia kosztów sądowych przez strony postępowania z zakresu prawa pracy	1083
2. Opłaty i wydatki	1083
3. Opłata od środków zaskarżenia	1085
4. Ograniczenie powództwa a opłata od środków zaskarżenia	1086
5. Sposób uiszczenia opłaty	1087
6. Znaki sądowe	1090
7. Skutki procesowe związane z ponoszeniem opłat	1090
8. Zwolnienie od kosztów sądowych dokonywane przez sąd na wniosek strony w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy	1093
9. Koszty zastępstwa procesowego	1097
10. Zasady zwrotu kosztów sądowych i ich rozliczanie	1106
11. Orzekanie o kosztach procesu	1108
§ 3. Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa pracy	1110
I. Strony postępowania sądowego w sprawach z zakresu prawa pracy	1111
1. Uwagi wstępne	1111
2. Pracownik	1112
3. Pracodawca	1115
4. Konsekwencje nieprawidłowego oznaczenia pracodawcy jako pozwanego	1119
II. Pełnomocnicy procesowi	1123
1. Uwagi ogólne	1123
2. Rodzaje stosunków prawnych pomiędzy pełnomocnikiem procesowym a klientem	1127
3. Sposoby nawiązania stosunku pełnomocnictwa procesowego	1130
4. Treść stosunku pełnomocnictwa procesowego	1133
5. Umowa na zastępstwo	1142
§ 4. Pisma procesowe	1149
I. Pozew	1149
1. Uwagi wstępne	1149
2. Żądania zawarte w pozwie	1149
3. Oznaczenie sądu	1151
4. Oznaczenie rodzaju pisma	1152
5. Oznaczenie stron	1152
6. Osnowa wniosku	1152
7. Podpis	1152
8. Odpis	1153
9. Załączniki	1153
10. Wartość przedmiotu sporu	1153
11. Informacja o polubownym załatwieniu sporu	1155
12. Dodatkowe elementy	1155
13. Data	1156
14. Opłata	1156
15. Pozew wzajemny	1156
16. Urzędowy formularz	1157
17. Pozew w postępowaniu uproszczonym	1157
18. Sposób wniesienia pozwu	1158
19. Pozew ustny do protokołu	1158
20. Braki formalne pozwu i ich uzupełnienie	1158
II. Pozostałe pisma procesowe składane w toku postępowania w I instancji	1160
1. Uwagi wstępne	1160
2. Składanie odpisów i doręczenia bezpośrednie	1163
3. Bezskuteczność doręczeń	1165
4. Wniosek o uzasadnienie wyroku	1169
5. Załącznik do protokołu	1170
§ 5. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1171
I. Rodzaje postępowań w sprawach z zakresu prawa pracy	1172
1. Uwagi wstępne	1172
2. Postępowanie zwykłe	1173
3. Postępowanie uproszczone	1180
II. Właściwość sądu pracy	1183
1. Uwagi wstępne	1183
2. Właściwość rzeczowa	1183
3. Właściwość miejscowa	1184

III. Terminy wytoczenia powództwa	1186
1. Terminy wytoczenia powództwa z art. 264 KP	1186
2. Początek biegu terminów	1187
3. Skutki uchybienia terminowi	1189
4. Przywrócenie terminu	1189
IV. Czynności procesowe	1190
1. Uwagi wstępne	1190
2. Czynności procesowe związane z pismami procesowymi	1192
3. Postępowanie dowodowe	1201
§ 6. Postępowanie odwoławcze. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków zaskarżenia	1220
I. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków odwoławczych i zaskarżenia	1221
1. Uwagi wstępne	1121
2. Czynności zmierzające do złożenia zażalenia	1121
3. Czynności zmierzające do złożenia apelacji	1223
4. Czynności zmierzające do złożenia skargi kasacyjnej	1227
II. Środki zaskarżenia	1231
1. Uwagi wstępne	1231
2. Zażalenie	1231
3. Apelacja	1240
4. Skarga kasacyjna	1248
III. Postępowanie przed sądem II instancji	1269
§ 7. Sąd polubowny (art. 1154–1217 KPC)	1280
I. Uwagi wstępne	1280
II. Zapis na sąd polubowny	1280
1. Umowa	1280
2. Forma	1281
III. Arbitrzy	1281
1. Wymagania co do osoby arbitra	1281
2. Skład sądu	1281
3. Tryb postępowania	1281
IV. Wyrok	1282
1. Forma rozstrzygnięcia	1282
2. Tryb wydania wyroku	1282
3. Inne wymagania wyroku	1282
V. Czynności w toku postępowania	1282
1. Dowody	1282
2. Prośba o przeprowadzenie dowodu do sądu rejonowego	1283
VI. Skarga	1283
1. Wymogi pisma	1283
2. Termin	1283
3. Przesłanki	1283
§ 8. Postępowanie egzekucyjne	1285
I. Wykonywanie orzeczeń sądów pracy oraz ugód zawieranych w sprawach z zakresu prawa pracy	1285
1. Tytuł wykonawczy	1285
2. Zaopatrzenie ugody w klauzulę wykonalności	1287
3. Obowiązek wykonania wyroku przez pracodawcę	1288
4. Niewykonanie wyroku jako przestępstwo	1288
II. Egzekucja wierzytelności pieniężnych	1288
1. Uwagi wstępne	1288
2. Egzekucja z ruchomości	1289
3. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	1297
III. Egzekucja czynności niezastępowalnych (przywrócenie do pracy)	1299
1. Zgłoszenie gotowości do pracy	1299
2. Wniosek o zagrożenie grzywną/nakazanie zapłaty	1301
3. Zagrożenie grzywną i postanowienie o jej wymierzeniu	1302
4. Nakazanie zapłaty	1303
Część D. Wzory pism procesowych z zakresu prawa pracy	1305
§ 1. Uwagi wstępne	1305

§ 2. Postępowanie ugodowe w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1306
1. Zarządzenie Nr .../20... r. o powołaniu zakładowej komisji pojednawczej (art. 244 § 3 KP)	1306
2. Protokół z posiedzenia wyborczego zakładowej komisji pojednawczej (art. 244 § 3 i art. 247 KP)	1307
3. Regulamin postępowania pojednawczego przed zakładową komisją pojednawczą (art. 247 KP).....	1308
4. Wniosek pracownika o rozpoznanie jego roszczeń zgłoszony do zakładowej komisji pojednawczej (art. 248 KP)	1309
5. Protokół z posiedzenia przed zakładową komisją pojednawczą wraz z zawartą ugodą (art. 249, 252 i 253 KP)	1310
6. Powiadomienie pracownika o ustawowym terminie zakończenia postępowania pojednawczego (art. 251 KP).....	1311
7. Wniosek pracownika o terminowe przekazanie sprawy z zakładowej komisji pojednawczej do sądu pracy (art. 251 KP).....	1312
8. Wniosek pracownika do sądu pracy o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed zakładową komisją pojednawczą (art. 255 KP)	1312
9. Wniosek pracownika o uznanie za bezskuteczną ugody zawartej przed zakładową komisją pojednawczą (art. 256 KP)	1313
10. Wezwanie przedsądowe do zapłaty należności	1314
§ 3. Koszty w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1315
1. Wniosek powoda (pracodawcy – pracownika) o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych (art. 100–105 i 107 KSCU oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 31.1.2006 r. dotyczące wzoru oświadczenia)	1315
§ 4. Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa pracy.....	1316
1. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika procesowego z urzędu (art. 117 KPC)	1316
2. Pełnomocnictwo procesowe ogólne (art. 86–97 KPC)	1317
3. Pełnomocnictwo procesowe szczególne (art. 88 KPC)	1317
4. Pełnomocnictwo szczególne do odbioru należności (art. 465 § 2 KPC)	1318
§ 5. Podstawy zatrudnienia	1319
1. Pozew pracownika o ustalenie stosunku pracy (art. 189 KPC)	1319
2. Pozew pracownika – inspektora pracy o ustalenie istnienia stosunku pracy – umowy o pracę (art. 10 ust. 1 pkt 11 PIPU, art. 63 ¹ , 461 § 1 ¹ , art. 476 § 1 pkt 1 ¹ KPC)	1320
3. Pozew pracownika o nawiązanie stosunku pracy – zawarcie umowy o pracę (art. 53 § 5 KP).....	1322
4. Pozew członka spółdzielni o nawiązanie (zawarcie) spółdzielczej umowy o pracę (art. 182 PrSpółdz)	1323
§ 6. Prawa i obowiązki pracodawcy w procesie rekrutacji	1325
1. Pozew pracownika o nakazanie złożenia oświadczenia woli przez pracodawcę w celu zawarcia przyrzeczonej umowy o pracę lub zapłaty odszkodowania (art. 389 i 390 KC w zw. z art. 300 KP).....	1325
§ 7. Umowy o pracę	1327
1. Pozew o dopuszczenie do pracy (art. 22 KP)	1327
§ 8. Zmiana warunków umowy o pracę.....	1329
1. Pozew (odwołanie) od wypowiedzenia zmieniającego warunki płacy i pracy (art. 42 KP)	1329
2. Pozew pracownika o ustalenie treści stosunku pracy (art. 189 KPC)	1330
§ 9. Ustanie stosunku pracy	1332
1. Pozew – odwołanie pracownika od wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę o przywrócenie do pracy i odszkodowanie (art. 45 KP).....	1332
2. Pozew (odwołanie) pracownika od rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (art. 52 KP)	1333
3. Pozew (odwołanie) pracownika od rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę bez wypowiedzenia bez winy pracownika (art. 53 KP)	1335
4. Pozew (odwołanie) pracownika z powodu niezgodnego z prawem stwierdzenia przez pracodawcę wygaśnięcia umowy o pracę (art. 56–61 w zw. z art. 67 KP)....	1336
5. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracownika z przyczyny spowodowanej przez pracodawcę (art. 55 KP)	1337

6. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu wygaśnięcia umowy o pracę (art. 63 ² § 2 KP)	1339
7. Pozew pracownika samorządowego o przywrócenie do pracy lub zapłatę odszkodowania z powodu niezgodnego z prawem lub nieuzasadnionego wypowiedzenia umowy o pracę (art. 45 KP w zw. z art. 43 ust. 1 PracSamU)	1340
8. Pozew pracownika o zapłatę odprawy pieniężnej w związku z rozwiązaniem umowy o pracę z wyboru (art. 75 KP)	1341
9. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu nieuzasadnionego rozwiązania przez pracownika umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 61 ¹ , 62 ² w zw. z art. 55 § 1 ¹ KP)	1342
§ 10. Restrukturyzacja zatrudnienia.....	1344
1. Pozew pracownika o nawiązanie stosunku pracy – zawarcie umowy o pracę (art. 9 ustawy z 13.3.2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników)	1344
§ 11. Prawne aspekty wynagradzania pracowników	1346
1. Pozew pracownika o zapłatę wynagrodzenia za pracę i równowartość innych świadczeń (art. 187 KPC)	1346
2. Pozew pracownika o zapłatę wynagrodzenia – nagrodę jubileuszową (art. 187 KPC)	1347
3. Pozew pracownika o spełnienie przez pracodawcę świadczenia niepieniężnego lub zapłatę (art. 187 KPC).....	1349
4. Pozew pracownicy w ciąży zatrudnionej z powołania o zapłatę wynagrodzenia (art. 72 § 2 i 4 KP).....	1350
5. Pozew pracownika w ochronie przedemerytalnej zatrudnionego z powołania o zapłatę wynagrodzenia (art. 72 § 3 i 4 KP)	1351
§ 12. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	1353
1. Pozew pracownika o zapłatę świadczenia urlopowego (art. 3 ust. 4–5a FundŚwSocjU)	1353
§ 13. Regulamin pracy	1355
§ 14. Przeciwdziałanie mobbingowi w pracy	1356
1. Pozew pracownika o zapłatę zadośćuczynienia lub odszkodowania z powodu mobbingu w pracy (art. 94 ³ KP i art. 187 w zw. z art. 13 KPC).....	1356
§ 15. Zakaz konkurencji	1358
1. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia przez pracownika zakazu konkurencji w czasie trwania stosunku pracy (art. 101 ¹ KP) ..	1358
2. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia zakazu konkurencji przez pracownika po ustaniu stosunku pracy (art. 101 ² KP)	1359
§ 16. Odpowiedzialność materialna pracowników	1361
1. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania za szkody wyrządzone przez pracownika w mieniu pracodawcy (art. 114, 122, 124 i 125 KP)	1361
2. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu szkody w powierzonym indywidualnie pracownikowi mieniu pracodawcy (art. 124 § 1 pkt 1 KP).....	1362
3. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu niedoboru spowodowanego w mieniu pracodawcy przez pracownika (art. 124 § 2 KP).....	1364
4. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania z tytułu niedoboru w mieniu powierzonym łącznie pracownikom w ramach ich wspólnej odpowiedzialności materialnej (art. 125 w zw. z art. 124 KP)	1366
5. Pozew pracodawcy o zapłatę odszkodowania za brakujące mienie powierzone pracownikowi w ramach osobistego wyposażenia (art. 124 § 1 pkt 2 KP).....	1367
§ 17. Odpowiedzialność porządkowa pracowników	1370
1. Pozew pracownika o uchylenie przez sąd pracy kary porządkowej (art. 112 § 2 KP).....	1370
§ 18. Odpowiedzialność pracodawcy.....	1372
1. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z tytułu utraty jego mienia spowodowanej kradzieżą w zakładzie pracy (art. 187 KPC)	1372
2. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania za korzystanie przez niego w pracy z własnego sprzętu (art. 187 KPC)	1373
3. Pozew pracownika o zapłatę równowartości świadczeń i odszkodowania należnego w związku z chorobą zawodową	1375

4. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu naruszenia zasady równego traktowania (dyskryminacji) pracownika w zatrudnieniu (art. 18 ³ KP) .	1376
5. Pozew pracownika o sprostowanie świadectwa pracy (art. 97 § 2 ¹ KP)	1377
6. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania wskutek wydania niewłaściwego świadectwa pracy (art. 99 KP)	1378
§ 19. Czas pracy.....	1380
§ 20. Urlopy wypoczynkowe oraz inne zwolnienia z pracy	1381
1. Pozew pracownika o udzielenie urlopu wypoczynkowego (art. 153, 154 i 161 KP)	1381
§ 21. Uprawnienia opiekunów dzieci	1382
§ 22. Zatrudnianie szczególnych grup pracowników.....	1383
§ 23. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	1384
§ 24. Współpraca pracodawcy z zakładową organizacją związkową.....	1385
§ 25. Współpraca pracodawcy z pozazakładowymi przedstawicielstwami pracowników	1386
§ 26. Współpraca pracodawcy z Państwową Inspekcją Pracy.....	1387
§ 27. Zatrudnianie cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą.....	1388
§ 28. Układ zbiorowy pracy	1389
§ 29. Regulacje prawne z zakresu prawa pracy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy	1390
1. Pozew pracownika o ustalenie lub sprostowanie treści protokołu o okolicznościach i przyczynach wypadku przy pracy (tzw. protokół powypadkowy, art. 189 KPC)	1390
2. Pozew pracownika o zapłatę równowartości świadczeń i odszkodowania należnego w związku z wypadkiem przy pracy	1391
3. Pozew pracownika o zapłatę odszkodowania z powodu utraty lub uszkodzenia przedmiotów w związku z wypadkiem przy pracy (art. 237 ¹ KP)	1393
§ 30. Pisma procesowe	1394
1. Pozew wzajemny (pracodawcy lub pracownika) – art. 204 KPC.....	1394
2. Wzór formularza urzędowego PW – pozew wzajemny w postępowaniu uproszczonym (art. 204, 130 ¹ , 505 ² w zw. z art. 13 KPC) (obowiązujący od 26.8.2016 r.)	1395
3. Pozew pracodawcy lub pracownika o zapłatę lub wydanie rzeczy w postępowaniu nakazowym (art. 484 ¹ –497 w zw. z art. 13 KPC).....	1399
4. Pozew pracodawcy lub pracownika o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 497 ¹ –502 w zw. z art. 13 KPC)	1401
5. Odpowiedź pozwanego na pozew (art. 207 w zw. z art. 13 KPC)	1401
6. Wzór urzędowy formularza OP – odpowiedź na pozew w postępowaniu uproszczonym (art. 207 § 1, art. 130 ¹ , 505 ² w zw. z art. 13 KPC)	1403
7. Wzór urzędowy formularza DS – dane uzupełniające stron w postępowaniu uproszczonym (art. 130 w zw. z art. 13 KPC) (obowiązujący do 26.8.2016 r.)	1406
8. Wzór urzędowy formularza WD – wnioski dowodowe w postępowaniu uproszczonym (art. 130 ¹ w zw. z art. 13 KPC)	1408
9. Zmiana i rozszerzenie powództwa dokonane przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 193 w zw. z art. 13 KPC	1409
10. Cofnięcie pozwu dokonane przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 203 w zw. z art. 13 KPC	1410
11. Ograniczenie żądania pozwu przez powoda (pracownika lub pracodawcę) – art. 203 w zw. z art. 13 KPC	1411
12. Wniosek pozwanego (pracownika – pracodawcy) o przyznanie kosztów procesu w związku z cofnięciem pozwu (art. 203 § 3 w zw. z art. 13 KPC)	1411
13. Wniosek powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego (art. 477 i 194 § 1 i 3, art. 195 i 196 w zw. z art. 13 KPC)	1412
14. Pismo procesowe przygotowawcze powoda – pozwanego (art. 127 i 207 § 2 KPC w zw. z art. 13 KPC)	1413
15. Pozew pracownika o uchyleniu się od skutków prawnych ugody sądowej (art. 189 KPC i art. 84, 88 i 918 KC w zw. z art. 300 KP)	1414
16. Pozew pracownika o wypłatę świadczenia pracowniczego z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 16 ust. 1, art. 17 ust. 2 OchrRoszczPracU)	1415
17. Pozew pracodawcy w upadłości o wypłatę świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 15 OchrRoszczPracU).....	1417

§ 31. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa pracy	1419
1. Podstawowy wzór pozwu w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 126, 126 ¹ , 126 ² , 128, 130, 130 ¹ , 130 ² , 187 w zw. z art. 13 KPC)	1419
2. Pozew – w postępowaniu uproszczonym na formularzu urzędowym (art. 125 § 2 i 3, art. 130 ¹ i 505 ² w zw. z art. 13 KPC) (obowiązuje od 26.8.2016 r.).....	1420
3. Wniosek powoda lub pozwanego o uzupełnienie i sprostowanie protokołu rozprawy (art. 160 w zw. z art. 13 KPC)	1425
4. Wniosek o wpisanie do protokołu rozprawy zastrzeżeń strony o uchybieniach sądu pracy w przestrzeganiu przepisów procesowych (art. 162 w zw. z art. 13 KPC) ..	1425
5. Pismo procesowe strony (powoda lub pozwanego) – załącznik do protokołu rozprawy (art. 161 w zw. z art. 13 KPC)	1426
6. Wniosek pracownika o przywrócenie terminu, składany na podstawie art. 265 KP	1427
7. Wniosek powoda lub pozwanego o przedłużenie lub skrócenie terminu sądowego (art. 166 w zw. z art. 16 KPC)	1428
§ 32. Postępowanie odwoławcze. Czynności procesowe związane z wnoszeniem środków zaskarżenia	1429
1. Zażalenie powoda lub pozwanego	1429
2. Apelacja powoda lub pozwanego	1430
3. Odpowiedź na apelację powoda lub pozwanego	1431
4. Skarga kasacyjna powoda lub pozwanego	1432
5. Odpowiedź powoda lub pozwanego na skargę kasacyjną	1433
§ 33. Sąd polubowny (art. 1154–1217 KPC).....	1435
§ 34. Postępowanie egzekucyjne.....	1436
1. Wezwanie przedegzekucyjne	1436
2. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności orzeczeniu (wyrokowi) sądowemu (art. 776, 777 i 781–783 KPC)	1437
3. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed sądem (art. 777 § 1 pkt 1 i art. 781 KPC)	1438
4. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika (art. 787 KPC)	1438
5. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko osobie, która przejęła obowiązki pracodawcy w trybie art. 23 ¹ KP jako jego następcą prawny (art. 788 § 1, art. 789 ¹ i 789 ² KPC)	1439
6. Wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego (art. 794 KPC)	1440
7. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę (art. 796, 880 i n. KPC)	1440
8. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z rachunku bankowego (art. 889–893 ³ KPC)	1441
9. Wniosek dotyczący wszczęcia egzekucji z udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 909–912 KPC) określonej czynności (niezastępowalnej) – art. 1050 KPC.....	1442
10. Skarga na czynność komornika (art. 767–767 ⁴ KPC)	1443
11. Skarga na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną dłużnika (art. 762 i 768 KPC)	1444
12. Zarzuty przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1027 KPC) .	1445
13. Pozew o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840, 843 KPC)...	1446
14. Pozew przeciwegzekucyjny osoby trzeciej o zwolnienie od egzekucji (art. 841, 843 KPC)	1447
15. Wniosek o nakazanie dłużnikowi wyjawienia majątku (art. 913–920 ¹ KPC).....	1448
16. Wniosek wierzyciela o zawieszenie postępowania egzekucyjnego (art. 818–822 KPC)	1449
17. Wniosek wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego (art. 823–825 KPC)	1450
18. Wniosek wierzyciela o ustanowienie kuratora dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu (art. 802 KPC)	1451
19. Wniosek dotyczący udzielenia przez komornika informacji o prowadzonych w stosunku do dłużnika postępowaniach egzekucyjnych (art. 760 ¹ KPC)	1452
20. Wniosek łączny o wszczęcie egzekucji (z ruchomości, rachunku bankowego, wierzytelności oraz wynagrodzenia za pracę) (art. 796–800 KPC)	1453
Indeks rzeczowy	1455